

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД P2P-КРЕДИТУВАННЯ В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ ГАЛУЗІ В УКРАЇНІ

Побережець О. В.

д.е.н., професор, професор кафедри обліку і фінансів

Черненко Д. І.

студентка 3 курсу, спеціальність 073 Менеджмент

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

м. Одеса, Україна

В умовах індустрії 4.0 у світі можна спостерігати тенденцію до цифровізації усіх бізнес-процесів. Зокрема, усе більшого поширення набувають технології Fintech. Однією з таких технологій є p2p-кредитування.

P2p-кредитування (з англ. peer-to-peer lending; також краудлендинг, однорангове кредитування, альтернативне кредитування) – це така форма кредитування, за якої посередник (банк чи інша фінансово-кредитна установа) є відсутнім. Ця особливість є основною відмінністю однорангового кредитування від традиційного. Даний спосіб грошових позик можливий як між фізичними особами, так і за участі фізичної та юридичної осіб [1].

P2p-кредитування здійснюється онлайн за допомогою спеціальних пірингових платформ. Ці платформи є середовищем укладання угоди між кредитором і кредитодавцем. Даний процес реалізується у кілька етапів.

По-перше, обидві сторони реєструються на платформі. Позичальники створюють та подають заявки на кредит, вказуючи в них ціль позики, її суму та терміни погашення. Кожному позичальнику платформа надає відповідний кредитний рейтинг, який вираховується за даними Бюро кредитних історій.

По-друге, потенційні інвестори переглядають перелік наявних заявок, обираючи ту, яка їм більше підходить, з урахуванням суми, терміну кредиту та кредитного рейтингу позичальника.

По-третє, укладається договір кредитування. На цьому етапі p2p-платформа стягує комісію за свої послуги кредитного посередника. Зазвичай, такою комісією є відсоток від суми позики [5, 7].

У порівнянні із традиційною системою кредитування p2p-кредитування має перелік переваг і недоліків.

Серед сильних сторін краудлендинга можна виокремити такі:

❖ Швидкість і легкість.

P2p-позики оформлюються значно легше, ніж традиційні. Якщо банки передбачають складний процес затвердження, на p2p-платформі позичальнику

достатньо розмістити заявку та чекати на інвестора, який зацікавиться таким кредитом.

❖ Вигідність.

За рахунок нижчих операційних витрат p2p-платформи можуть пропонувати більш вигідні умови укладання договори обом сторонам.

❖ Безпека.

Дані про клієнтів платформи та деталі угод надійно шифруються. Окрім цього, задля безпеки використовуються надійні системи виявлення шахрайства, а також двофакторна аутентифікація [2, 7].

Однак у p2p-кредитування існують і слабкі сторони:

❖ Ризик кредитування.

Він полягає у відсутності гарантії щодо повернення грошей кредитодавцю з боку кредитора. Незважаючи на намагання онлайн-платформ ретельно перевіряти кредитоспроможність позичальників, цей ризик залишається високим.

❖ Ризик неліквідності позичкових коштів.

Деякі платформи не дозволяють швидко вивести отримані кошти. До того ж, на деяких із них можливо залучати кошти тільки у певній валюті.

❖ Ризик нестабільності платформи.

Існує небезпека банкрутства самої платформи. До того ж, можливі технічні збої та перевантаження її серверів [7].

Переваги альтернативного кредитування вже давно позначилися на імplementуванні цього механізму в буденне життя громадян інших держав. Зокрема, у контексті регулювання p2p-кредитування виділяють американську, англійську, китайську, південноафриканську та мексиканську, індійську та бразильську моделі, ізраїльська та італійська.

Дві останні взагалі забороняють такий вид кредитування. За індійської та бразильської моделі ринок краудлендингу не управляється законодавством. Південноафриканська та мексиканська моделі передбачають отримання онлайн-платформами банківської ліцензії, тобто фактично таке кредитування регулюється тими самими нормативними актами, якими й банківські установи. На нашу думку, найбільш розвиненими є англійська та американська моделі. За першої діяльність пірингових платформ повністю врегульована законодавством: контроль і нагляд за їхньою діяльністю здійснює Financial Conduct Authority. За американської моделі контроль і управління p2p-кредитуванням здійснюється, з одного боку, Комісією з цінних паперів і бірж США, а з іншого боку, урядом кожного окремого штату [6].

Україну можна віднести до перших двох зазначених вище моделей, бо краудлендинг не є визначеним як поняття в законодавстві держави, а діяльність p2p-платформ не регулюється нормативними актами. Зокрема, закони України, що нормують кредитну діяльність (Закон України «Про споживче кредитування», Закон

України «Про інвестиційну діяльність») не містять згадок про альтернативне кредитування та можливість його легального здійснення [3, 4].

Очевидно, що сфера альтернативного кредитування в Україні розвинена слабо. На нашу думку, передусім це пов'язано із несприятливими легальними умовами та з недостатньою освітченістю громадян про краудлендинг. Окрім цього, існують і певні технічні виклики, як-от неможливість розрахунку за кредитами не в національній валюті.

Для того, аби побороти першу проблему, пропонуємо скористатися досвідом розвинених держав. За аналогією до Великої Британії, Україна може створити незалежний інститут, до обов'язків якого входить регулювання та нормування діяльності фінансових установ (банків, р2р-платформ та інших фінансових посередників) і контроль за ними, захист прав споживачів послуг зазначених організацій. З іншого боку, якщо послуговуватися досвідом Сполучених Штатів Америки, ці функції можна передати Національній комісії з цінних паперів і фондового ринку.

Проблему недостатньої освіченості громадян щодо явища альтернативного кредитування можна вирішити шляхом популяризації його через банківські сервіси. До того ж, доречним буде ввести цей аспект в освітню програму економічних спеціальностей закладів вищої освіти як обов'язковий для розгляду.

Отже, незважаючи на нішевість сфери р2р-кредитування в Україні, за рахунок використання міжнародного досвіду та впровадження заходів із підвищення обізнаності населення про дане явище можливо перетворити краудлендинг на потужний інструмент залучення вільних коштів.

Література:

1. Давимука О. І. Проблеми та перспективи появи ринку р2р-кредитування в Україні. Науковий вісник ужгородського університету. серія «економіка». 2024. № 1(63). С. 210–214.
2. Платформи для P2P-кредитування: технічні аспекти реалізації та безпеки – Фінансові рішення. FinSolutions – Фінансові рішення. URL: <https://finansi.com.ua/news/platformy-dlia-r2p-kredytuvannia-tekhnichni-aspekty-realizatsii-ta-bezpeky.html>. (дата звернення: 18.10.2024)
3. Про інвестиційну діяльність : Закон України від 18.09.1991 № 1560-XII : станом на 10 жовт. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text>. (дата звернення: 18.10.2024)
4. Про споживче кредитування : Закон України від 15.11.2016 № 1734-VIII : станом на 1 січ. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1734-19#Text>. (дата звернення: 18.10.2024)
5. P2p кредитування. finance.ua. URL: <https://finance.ua/ua/credits/r2r-kreditovanie>. (дата звернення: 18.10.2024)
6. Dubyna M., Zhavoronok A., Savchuk D. Worldwide peer-to-peer (p2p) lending experience. Black sea economic studies. 2019. No. 45.
7. P2P-кредитування: найважливіша інформація, яку варто знати!. MixFin - ваш гід у системі електронних грошей. URL: <https://mixfin.com.ua/blog/shcho-take-p2p-kredytuvannia>. (дата звернення: 18.10.2024)